

DE KWESTIE

Minister Van Gennip (Sociale Zaken en Werkgelegenheid) aan het werk. Jan Latten: „De burger zal op alle vlakken en consistent moeten ervaren dat individuele inspanning loont. De overheid leert ons echter meestal precies het tegenovergestelde”, stelt Latten.

FOTO ANP/HH

OPINIE Prof. dr. Jan Latten

Burger die zich inspant moet je niet afstraffen

De prijzen van eerste levensbehoeften stijgen ongekend, de lonen houden het niet bij. Velen lukt het niet meer rond te komen met de inkomsten van hun baan, pensioen of uitkering. Het vakantiepotje voor volgend jaar gaat op aan boodschappen, ziektekosten of energieleveranciers. Wat nu? Blijft de overheid herverdelen? Dringt langzaam het besef door dat verarming kan worden tegengegaan door meer te werken? Werkgevers zeggen immers dat ze personeel tekort komen. Of gaan we wachten op de overheid om onze uitgaven te compenseren?

Ongeveer de helft van alle negen miljoen werkenden is parttimer. Toch zijn er tot nog toe maar weinig mensen bereid meer uren te gaan werken. Eind vorig jaar wilden ruim 700.000 werkenden meer uren aan de slag, daartegenover stonden bijna evenveel die minder wilden werken. De overige 7,6 miljoen, parttimers en fulltimers, wilden het laten zoals het is.

Genieten van het leven

Ieder zal eigen redenen hebben om van een volledige baan af te zien, maar we zijn sinds het begin van deze eeuw terecht gekomen in een samenleving waarin de mentaliteit van de gemiddelde Nederlander vooral gericht is op 'genieten van

De vele crises van deze tijd knagen aan de bestaanszekerheid van velen. Maar wie verwacht dat iedereen die dat kan meer uren gaat werken om zijn inkomen aan te vullen, heeft het mis, valt Jan Latten op. „We hebben onder dit politiek gesternte geleerd dat meer werken niet loont.”

het leven' - een mentaliteit die minder ruimte laat voor presteren als ideaal. Consumptief hedonisme noemen de onderzoekers dat. Wie kan het verbazen dat sommige ouders vinden dat hun kinderen op school vooral een 'leuke tijd' moeten hebben? Leren is van ondergeschikt belang en iets voor uitslovers.

Ook een gevoel dat je iets verplicht bent aan de samenleving maakt dan minder kans. Zo bleek uit een CBS-enquête van enkele jaren terug dat één op de zeven volwassenen zich niet verplicht voelt tegenover de samenleving om te werken.

Het zijn vooral nieuwe generaties, vrouwen en hoogopgeleiden die vaker vrije tijd en andere dingen belangrijker vinden dan werk. Met *quiet quitting* als nieuwe trend: minimaal inspannen om de baan te houden. Dat jongere werknemers vaker dan ooit burn-outklachten hebben, hoeft dus niet aan het werk zelf te liggen, maar kan ook wijzen op een

ervaren spagaat als het om genieten en werken gaat.

Het recente idee van de regering voor een overheidsbonus voor wie fulltime wil gaan werken is een eerste aanzet tot herwaardering van presteren. Maar daar kan het niet bij blijven. De burger zal op alle vlakken moeten voelen dat individuele inspanning loont. De overheid leert ons echter meestal het tegenovergestelde. Want wie meer werkt, verliest soms toeslagen. Wie met hard werken zijn huis heeft afgelost, dreigt extra lastenverzwaring te krijgen. Wie spaarde, werd belast voor winst die er niet was. Wie geen bezwaar maakte, mag naar compensatie fluiten. Wie de opbrengst van een heel leven wil

doorgeven aan de kinderen, ziet de belasting als ongewenste erfgenaam aankloppen. Kortom, inzet gedurende het leven wordt door de overheid in feite voortdurend afgestraft. Wie ondanks inspanningen tekort komt, wordt terecht geholpen, maar de overheid is zó bezig met herverdelen dat ook degenen die zich niet inspannen profiteren. De vluchtelingen in Utrecht die hun baan opzegden zodra ze een sociale-huurwoning kregen, schijnen dat goed te hebben begrepen.

Herverdelen

Een overheid die alleen maar bezig is met herverdelen, werkt iedereen tegen die zich willen inspannen.

We hebben een overheid nodig die dat weer inziet. Het kan een win-win-situatie worden: wie meer werkt wordt beloond. En de overheid hoeft niet voortdurend bezig te zijn met compenseren, nivelleren en herverdelen. Het is niet anders, we moeten presteren weer waarderen.

Prof. dr. Jan Latten is demograaf

bijscript_content
FOTO MATTY VAN WIJNBERGEN

door
Wouter
de Winther

IN HET VIZIER

Ten Paleize

Mijn eerste visite als journalist op een paleis was in 2017 op Noordeinde, toen ik de koning ging interviewen over zijn vlieghobby bij de KLM. De tweede keer was Buckingham Palace in 2018. Mijn derde keer maakte ik deze week in Stockholm mee, in het vorstelijke verblijf van Carl Gustaf.

Qua grandeur doet het Zweedse paleis van binnen niet veel onder voor de Britse variant.

Ja, de enorme balzaal waar in Londen de staatsbanketten worden georganiseerd laat zich moeilijk vergelijken met andere eetvertrekken. Maar in het gedeelte wat wij bij hoge uitzondering van de Zweedse hofhouding mochten bekijken, hangen net als in Londen en Den Haag de voorgangers van het staatshoofd je met indringende blik vanaf schilderijen aan te kijken.

Waar in Engeland van het servies van koningin Victoria wordt gepeuzeld, doet men dat in Stockholm van dat van ene koningin Josephine uit de negentiende eeuw. Die moest ik wel even opzoeken.

En ook hier kraken de houten vloeren bij elke stap die je zet, ruik je de typische geur van hout, ouderdom en schimmel in de gangen en is iedere vorm van moderniteit taboe. Geen ledverlichting, maar kaarsen. Geen designbanken maar met goudverf beschilderd meubilair. Uiteraard lijken ook de lakeien weggelopen uit vele eeuwen geleden.

In tegenstelling tot een aantal van mijn meereizende royalty-collega's koester ik geen bijzondere liefde voor

Staatsbezoeken als reis door geschiedenis

koningshuizen. In geschiedenis ben ik wel al van jongs af aan geïnteresseerd. Wat dat betreft geniet ik als verslaggever van de staatsbezoeken van de koning een privilege. Het blijft bijzonder.

Ik werd er woensdag nog even aan herinnerd toen ik woensdag de Zweedse echtgenote sprak van een van de ruim 200 landgenoten die koning en koningin ontmoeten tijdens de ontvangst van de Nederlandse gemeenschap.

Ze vertelde dat het Zweedse koningshuis vanwege de louter ceremoniële functie buitengewoon benaderbaar is. De band met het koningshuis wordt Zweedse militairen al tijdens hun opleiding op het hart gedrukt. Iedere militair moet een keer in zijn diensttijd de wacht houden bij het paleis, wat niet zelden ook een prachtig fotomoment oplevert voor de trotse familie.

Zelf was deze Zweedse echter nog nooit in het koninklijk paleis geweest. Ik, de Nederlandse journalist die even in was komen vliegen voor een verslag, stond daarentegen de dag ervoor nog naast de zetel waar Carl Gustaf zijn staatsbanket aan Willem-Alexander en Máxima zou aanbieden.

Ik zag de wandkleden, de plafondschilderingen, de kroonluchters, de eeuwenoude portretten en zelfs de tafelklok die op het hele en half uur zo'n typisch belletje laat slaan.

Zo'n uurwerk dat alleen al qua uiterlijk de indruk wekt dat je in een Assepoester-sprookje bent beland. Gelukkig was het pas half zeven.